

AZ OKTATÁSI CÉLÚ ISKOLÁN KÍVÜLI PROGRAMOK MEGÍTÉLÉSÉT ÉS SZERVEZÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK, ONLINE MÉRÉS ALAPJÁN

T-10

Fűz Nóra

SZTE Neveléstudományi Intézet; MTA-SZTE Természettudomány Tanítása Kutatócsoport

Kulcsszavak: tantermen kívüli oktatás; tapasztalati tanulás; élménypedagógia

Számos empirikus kutatás (Becker et al., 2017; Rickinson et al., 2004; Waite, Bolling & Bentsen, 2015) kimutatta az iskolán kívüli, autentikus környezetben zajló tapasztalati tanulás jótékony hatását az affektív, kognitív, motoros és szociális tanulásra egyaránt, ami felhívja a figyelmet a formális oktatásba történő integrálásának szükségességére. Magyarországon a Nemzeti alaptanterv által előírt minimum teljesítésén felül főként a pedagógusokon múlik, hogy diákjaik milyen rendszerességgel és minőségben vesznek részt iskolán kívüli foglalkozásokon. Mindezt számos tényező befolyásolhatja, például a tantermen kívüli tanulás eredményességének megítélése, a diákok attitűdjei és a szervezési nehézségek. Jelen előadás ezért elsősorban arra fókuszál, hogy milyen a pedagógusok hozzáállása az iskolán kívüli tanuláshoz, melyek azok a tényezők, amelyek befolyásolják a megítélést, és mindez milyen összefüggésben áll a részvételi szándékkal. Sokváltozós online kérdőívünk lehetővé teszi az összefüggés-vizsgálatot a tantermen kívüli oktatás megvalósulásának gyakorisága, jellege és hatékonysága, valamint a lehetséges befolyásoló tényezők között. Az adatfelvételre 2016 május–júniusában került sor. Az eredmények alapján a tantermen kívüli oktatás hatékonyságának megítélése, valamint az ilyen programok iránti attitűd és részvételi szándék igen pozitív mind a pedagógusok (N=112) és intézményvezetők (N=69), mind a diákok (N=4680) körében. A többváltozós regresszióanalízis kimutatta, hogy az iskolán kívüli foglalkozások hasznosságának tanulói megítélésére legnagyobb hatással az iskola iránti attitűd bír (8,5%, $p < 0,001$), de a diákok által látogatott különböző szinterek száma, az iskolán kívüli programok iránti attitűd, valamint a szinterek látogatásának gyakorisága is befolyásoló tényezők. Ugyanakkor az intézményvezetők és pedagógusok esetében csak a látogatott szinterek száma bírt szignifikáns ($p < 0,001$) magyarázóerővel (8,9%) a programok megítélésében. A részvételi szándék alakulására – előzetes elvárásunkkal ellentétben – nincs hatással a foglalkozások tanári vagy tanulói megítélése, az iskola iránti tanulói attitűd és a látogatások gyakorisága sem. Egyedül a program iránti tanulói attitűd rendelkezik jelentős magyarázóerővel (16,9%, $p < 0,001$). Az iskolán kívüli tanulás megvalósulását az anyagi háttér biztosításának nehézségei, a zsúfolt tanterv és a közlekedési nehézségek nagymértékben megnehezítik. Az eredmények alapján a tanulás környezetének változatossága nagyobb hatással bír a foglalkozások pedagógiai hasznának megítélésére, mint az alkalmazott tanítási-tanulási módszerek és az iskolán kívüli tanulás iránti tanulói attitűdök. Mindez megerősíti a környezet változatosságának jelentőségét a tanulási folyamatokban, és felhívja a figyelmet arra, hogy a tanterem korlátozott környezetében zajló oktatást érdemes az iskolán kívüli, informális lehetőségekkel gazdagítani.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Tantárgy-pedagógiai Kutatási Programja, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatta a Nemzet Fiatal Tehetségeiért Ösztöndíj (NTP-NFTÖ-17-B-0455) keretében.